

ELENA GURO (1877 — 1913)

Rodila se u porodici generala — intendanta ruske armije. Još u ranoj mladosti, raskinuvši sa ocem zbog različitih »pogleda na svet«, učila je slikarstvo.

Bila je udata za kompozitora i slikara Mihaila Mačušina, jednog od začetnika novijeg ruskog slikarstva.

1908.—1910. s Elenom Guro upoznali su se David Burljuk, Velimir Hlebnjnikov, Vasilij Kamenski, a 1912. — Vladimir Majakovski. Prvi zbornici ruskih futurista »Sudijska klopka« II 1913, bili su objavljeni sredstvima Guro, a na incijativu nje, Mačušina i Burljuka.

Učestvovala je u organizaciji prvih izložbi novijeg ruskog slikarstva »Impresionisti« (1909), »Trougao« (1910), kao slikarka postimpresionističkog pravca izlagala je na izložbama »Saveza omladine«. U sovjetsko vreme izložbu njenih slika je postavio u Muzeju V.V. Majakovskog 1961. godine istoričar umetnosti N.I. Hardžijev.

Još 1908.—1910. Elena Guro razrađuje »opisno-pripovedački« i »razgovorno-govornički« slobodan stih, počinje uvoditi u prozu »kubis-

Kao što majka šalom sinu uvija grlo, — tako sam i ja pratila uzlet vaših brodova ponosnih, ponosnih tvorevina proleća!

Nećemo da se raznežujemo — hoćemo da se naprežemo, majstori bi kupili semenke — kupićemo — zašto smo mi bolji? Mračno gadenje i povezuje!

Gospodine pesniče! beležnicu ćeš zaroniti za bok broda!

Jahta je uletele u more. U moru smo ugledali crni trbuščić — tako je i leglo... i okrenuli tako spretno, da je ona postala krilata lososinka... Igrala je u talasima, nije mogla da se nauživa — ponovo i ponovo!

A talasi su bili poveliki!
Raskinućemo prijateljstvo? Nije tačno, jer mi smo saputnici, — bura je za nama, — napred je proleće!

Zanjhalo nas je i bacilo visoko.
Rastanak je samo za one koji su ostali da plašljivo sede. Zajedno nekud leteti i prnuti i zagrcnuti se u blistavim kapima...
Zajedno istodobno.

A u susret je duvao svež vetar i mirisala je tisovina.

Na izložbi naših publika se smejala. »Divno! Divno!... Završićete uskoro svoju dramu?... Verujem u kredit!... Verujem!...«

Juču se sa žala silom vratili, bili su talasi, vetar je kao komarac zujao u kosi — »smrt! smrt!...«

»Divno! divno!« publika se smejala.
I tisovina je sjala prolećem!...

FINSKA

To li? Nije li?
Četinari šume—šume
Ana—Marija, Liza — ne?
To li? Jezero li?

Lula, lala, lala-lu
Liza, lala, lala-li
Četinari šume, šume,
Ti-i-i-i, ti-i-iu.

Ah, Ana, Marija, Liza,
Hej — tara?
Tere-dere-dere... Hu!
Hola-kula-naaa.

Jezero li? Šuma li?
Tio-i
vi-i...u

Hoću da prikažem glavu bele gljive umnu i čistu, kakva je izašla iz zemlje, ponevši sa sobom deo planetne snage. Zidovi i krov finske vile, kakvi su izvirili iz kore drveta, umiveni divljinom na visini ka oblacima.

tičke, »dinamo-futurističke« postupke, svesno se koristi »zaumnim momentima«.

Istraživači su više puta ukazivali na uticaj poezije Elene Guro na poeziju Vladimira Majakovskog. Lik »pesnika—mučenika« u Guro, po

Oblak nad planinom, kakav je postao, preplavivši svetlu nebesku sferu.

Čela zveri osvetljena belom zvezdicom, kako ih je stvorilo živo Dobro disanja.

I mog sina, od vremena kad je postao sličan vrbi dugim pognutim stasom, a palim pramenom kose na čelo — brezi, a svetlim očima mladoj tisi koja se vrhom uzdiže u nebo.

Samo je on još bolji od vrbe: na njemu je umesto kore nežnost — i svetliji od tise. On se smeje sebi. Njegov dodir blagoslovi stvari.

Ah ti, zrakasti ratnik! Princ! Ah ti, junak od moćene kudjelje!

Lepo je leteti s nogama gore sa konja koji se sapleo?

Lepo je u gomilu podrugljivaca gađati iz zamaka mašte i gledati uplašeno modrim očima.

Kakva je to nežnost?

Evo ti osećajnost!

Evo ti traženje i osetljivost!

Šta ti se nije dopalo?

Kako smeš biti nežan,

Kad sve mora težiti planskoj čvrstini,

Izdržljivosti, zdravlju i snazi?

Dajte mu ispravku!

Ne smeš se grbiti! Stoj pravo!

Ne beči oči, gledaj smerno!

Mi smo ti sudije, mi smo ti pravda — mi smo ti...

Kakva nežnost!

MESEČINASTA

Nad krovovima je skitao pusti mesec,

*Usamljeni su izgledali dimnjaci...
Graciozno je mesecu ludak*

Pružao usne.

Videli ste mesec kao u šeširu,

I, ah, kako smo se smejali!

»Praporci, praporci na ludaku!...«

Prolazilo je vreme — a minuti ostajali.

*Praporci, praporci na ludaku...
Tako su se preivali!*

Mesec je svetleo na tavanu,

A mačke se uznemirile.

Neko je lutao bez kraja, bez kraja,

Igrao i ogledao se u prozoru,

*A odatle mu je namigivala praznina...
Ha-ha-ha, — kikotala su se stakla...
Može se zanočiti na krovu,*

Ali i na trgu ima mesta!

Svetiljka se smeši firmi,

I fijakerskom konju.

Venu dragoljubi na dugim stabljicicama.

Oštrim garom smrdi tresetište.

Usamljeno skitaju duboke duše.

Leto prezrelo od vrućine.

rečima istoričara ruske avangarde Nikolaja Hardžijeva, »blizak je onom liku pesnika tragičnog spadalja i nepriznatog proroka koji je s posebnom snagom dat u tragediji »Vladimir Majakovski«, Hardžijev takođe primećuje da ispovedno-govorničke intonacije Guro predviđaju neke »ideološke motive predrevolucionarnog Majakovskog«.

Za života je Elena Guro sama izdavala svoje knjige (»Vergl«, 1909; »Jesenji san« 1912).

Elena Guro je umrla od leukemije 1913. godine u finskom mestašcu Usikirko. Mačušin, Hlebnjnikov, Maljevič i Kručionih, učesnici zbornika »Troje« (1913), posvećenog uspomeni na Guro, pisali su: »U mladom naporu »naših« odmah je prepoznala svoje — i nije se prevarila. I ako je za mnoge njene veza s njima bila nekakav težak nesporazum, to je zato što oni nisu razumeli ni nju, ni njih«.

1917. godine A.M. Gorki je predlagao da se izda tom neobjavljenih stihova i proze Guro, izdanje nije ostvareno iz razloga koji nisu zavisili od Gorkog.

1977. godine u Finskoj je izašao fundamentalni rad Kjelja Bjornagera »Ruski futurizam, urbanizam i Elena Guro«, u potpunosti posvećen stvaralaštvu velike spisateljice. Ali dela Elene Guro u nas nisu objavljivana od 1914. godine, a gotovo polovina njene ostavštine je još uvek neobjavljena.

*Ne uznemiravaj me svojim zlim zovom...
U šumovima i mirisima prezrelog, venućeg leta.*

Luta zamišljen pogled

Upitan i tih.

Mlad večnom mladošću anđela, i mudar.

Rastuženo upijajući predstojeću robiju, zatvor

i oronulost

Izgnanstvo iz zemlje leta.

More zatalasano i svetlucavo

Lete laste.

Postoje nežno ružičasto.

Vlaži se konop,

Pliva riba,

Letogon, letogon,

Stenica!

*Kakva još stenica? To sam samo ja izmislio.
To je jako ljupko. Stenica. — Stenica! To bi moralo biti nešto srednje između lastice i čamčića!...*

Kišice, kišice

Zašume, zašume.

Kišice, kišice, vetar, vetar.

Progovore, progovore, progovore —

Žubore.

TAJNA

Postoji veoma važna tajna koju valja saopštiti ljudima.

Mi, Božjom milošću sanjari,

Mi objavljujemo verdikt!

Svim pesnicima, tvorcima budućih znakova

— da idu bosu dok je zemlja letnja. Noge su naše

čedne i prostodušne, neiskusne i brzo se

oduševljavaju. Pod bosim nogama čvrst slan

pesak, kao da je malo zamrznut i samo između

prstiju se provlače čas hladne čas tople strujice.

Sa bosim nogama razgovara zemlja. Pod

bosom nogom daska peva o toplini. Tek ćeš tu

spoznati dragocenu bliskost sa njom.

Eto zašto pesnici leti moraju ići bosu.

TREBA LI TO SVAKOME POKAZATI?

Oprosti što pevam o tebi, brdovita zemljo.

Tako si ponosna.

Oprosti što patim zbog tebe —

Kad ti se ljudi, ne primećujući tvoje lepote,

Rugaju i seku tvoje šume.

Tako si daleka

I nedostupna.

Tvoja duša iščezava kao blesak —

Tvog zaliva,

Kad ga vidiš blizu svojih nogu.

Oprosti što sam došao i narušio

Čistotu tvoje usamljenosti,

Ti carska.

S ruskog: Aleksandar Badnjarevič